

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента Коротатніка Ігоря Михайловича – на дисертацію Невядовського Владислава Олеговича «Адміністративно-правові засади здійснення контролю за якістю вищої освіти в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Обґрунтування актуальності обраної автором тематики. В Україні, як і в інших розвинених країнах світу, вищу освіту визнано однією з провідних галузей розвитку суспільства. Стратегічні напрями розвитку вищої освіти визначено Конституцією України, чинним законодавством України, зокрема, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Національною доктриною розвитку освіти», постановами Кабінету Міністрів України та іншими нормативними актами. Зміни соціальних економічних умов життя України не оминули й систему вищої освіти що вимагає нових підходів до вивчення й осмислення педагогічного процесу у закладах вищої освіти. Сказане стосується і системи контролю за якістю освіти у державі. Аналіз питання контролю якості вищої освіти в Україні дає можливість констатувати необхідність кардинальних змін у цій галузі. З огляду на зазначене вище, актуальність дисертаційного дослідження Невядовського Владислава Олеговича «Адміністративно-правові засади здійснення контролю за якістю вищої освіти в Україні» не може викликати жодних сумнівів.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до: «Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю)», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 р. № 1020-р; «Стратегії реформування державного управління України на 2022–2025 роки», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 р. № 831-р; Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ від 11.06.2020 р. № 454; Пріоритетних

напрямоків наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2015–2019 рр., схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 24.04.2015 р., комплексних науково-дослідних тем Харківського національного університету внутрішніх справ: «Законотворча та законодавча діяльність в Україні» (номер державної реєстрації 0113U008189), «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (номер державної реєстрації 0113U008197). Тема дисертації затверджена рішенням вченої ради Харківського національного університету внутрішніх справ (протокол № 12 від 26 листопада 2019 р.).

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб спираючись на аналіз поглядів вчених та норм чинного законодавства, запропонувати нове вирішення наукової проблеми, яка полягає у визначенні сутності та розкритті особливостей адміністративно-правових засад здійснення контролю за якістю вищої освіти в Україні, та на цій основі запропонувати науково-обґрунтовану концепцію, а також пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства у відповідній сфері.

Узагальнений в роботі теоретичний та нормативний матеріал аналізується з використанням виваженого методологічного апарату, який включає як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи пізнання, зокрема: діалектичний, логіко-семантичний, порівняльно-правовий, соціологічний, системно-структурний, метод моделювання та інші методи пізнання. Загалом, методи дослідження є цілком сучасними й обґрунтованими, що стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертантом завдань.

Високий ступінь вірогідності і наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу літературних джерел. Теоретичну основу наукового дослідження становлять наукові праці вчених з різних галузей знань, зокрема, соціології, філософії, психології, загальної теорії права і держави, трудового права, адміністративного права, а також інших галузевих правових наук.

Положення та висновки дисертації ґрунтуються на змістовному аналізі положень нормативно-правових актів різної юридичної сили, зокрема: Конституції України, міжнародних договорів та угод, а також законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів. Інформаційну та емпіричну основу роботи становлять узагальнення практичної діяльності суб'єктів здійснення контролю за якістю вищої освіти, довідкові та періодичні видання, статистичні матеріали тощо. У ході підготовки дисертації автором використано власний досвід освітянської діяльності.

Наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що в дисертації комплексно визначено сутність та розкрито особливості адміністративно-правових засад здійснення контролю за якістю вищої освіти в Україні, що лягло в основу вироблення відповідної концепції, а також пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення адміністративного законодавства.

Аналіз основного змісту роботи.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових концептуальних наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні наукові положення, які виносяться на захист:

- вперше, виокремлено особливості самоврядного контролю за якістю вищої освіти, до яких віднесено те, що: по-перше, цей контроль відбувається в системі поточної організаційно-управлінської діяльності ЗВО та забезпечується його керівництвом, а саме безпосередньо керівником та колегіальним органом управління; по-друге, самоврядний контроль має подвійну нормативну основу, яку складають як нормативні акти законодавчого та підзаконного рівнів, так і локальні документи, видані в межах певного ЗВО; по-третє, методи самоврядного контролю направлено на забезпечення якості вищої освіти у різних секторах роботи ЗВО та, зокрема, пов'язані із підвищенням науково-педагогічного потенціалу його працівників (с.26);

- до спеціальних принципів контролю за якістю вищої освіти

віднесено наступні: 1) принцип відповідності контролю засадам державної політики в сфері вищої освіти – контрольна діяльність не має суперечити загальнодержавній «лінії» регулювання та управління сектором вищої освіти, яка визначає не тільки особливості адміністративного впливу на заклади вищої освіти, але й норми якості їх діяльності при наданні освітянських послуг; 2) привалювання профілактичних заходів – контроль якості вищої освіти в Україні має відбуватись не тільки виключно за рахунок заходів адміністративної «реакції» у разі виявлення порушень, але й шляхом використання превентивних заходів, як-то формування та забезпечення прийняття законодавчих змін, удосконалення локальної нормативно-правової бази тощо; 3) принцип комплексності – виражає вимогу про необхідність здійснення всеосяжного контролю, під час якого аналізується весь сектор вищої освіти держави на предмет відповідності визначених законодавством стандартів в роботі не тільки закладів освіти, але й інших суб'єктів правовідносин сфери контролю за якістю освіти (с.95);

- доведено, що метою контролю за якістю вищої освіти в Україні є забезпечення високого рівня управління вищою освітою та її якості на території всієї держави. Відповідно до мети сформовано завдання такого контролю, до яких віднесено: забезпечення неухильного дотримання стандартів якості вищої освіти в діяльності ЗВО; системний моніторинг та аналіз діяльності ЗВО та інших уповноважених відомств на предмет її відповідності вимогам законодавства про якість вищої освіти; виявлення фактів порушення законодавства про вищу освіту ЗВО та іншими уповноваженими відомствами, зокрема відхилень від нормативно-визначених стандартів якості вищої освіти та освітньої діяльності; системний аналіз та перевірка дотримання ліцензійних умов в сфері якості вищої освіти та реалізація заходів впливу на порушників даних умов; припинення порушень та притягнення до відповідальності порушників нормативно-визначених стандартів та вимог щодо якості вищої освіти та освітньої діяльності (с.156);

- встановлено, що державний контроль – це спеціальна, нормативно-встановлена діяльність відповідних суб'єктів владно-управлінських відносин, які мають спеціальні владні повноваження на реалізацію особливих форм та методів контролю у певній сфері. В досліджуваному контексті державний контроль за якістю вищої освіти виражено в окремих формах та методах, право та можливості застосовувати які концентрують в своїй діяльності Міністерство освіти і науки України, Національне агентство із забезпечення якості освіти, а також інші суб'єкти владних повноважень та організації державного сектору (с.222);

- доведено, що важливим проблемним аспектом законодавчого регулювання досліджуваної процедури ліцензування є те, що згідно із чинними Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності, затвердженими Постановою КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» від 30.12. 2015 р. № 1187, ліцензування у сфері вищої освіти здійснюється за відповідною спеціальністю, при цьому ніяких вимог щодо окремих освітніх програм у даному нормативно-правовому акті немає. Однак, у той же час, у Додатках до Ліцензійних умов міститься ряд форм, в яких необхідно вказувати дані про навчальні плани, робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану. Наведення таких даних лише ускладнює та обтяжує процедуру ліцензування. Адже перевірка даної інформації не є необхідною для визначення рівня виконання ліцензійних вимог. Ситуація погіршується ще й тим, що відповідно до частини 21 Ліцензійних умов ліцензіат повинен повідомляти орган ліцензування про зміну даних, зазначених у документах, що додавалися до заяви, протягом місяця з дня настання таких змін. Звідси з метою удосконалення процедури ліцензування освітньої діяльності закладів вищої освіти слід переглянути форми, що додаються до заяви, виключивши із них вимоги щодо надання інформації, яка не має прозового відношення до забезпечення ліцензійних умов (с.316).

В дисертації сформульовано й інші цікаві та корисні положення і

висновки.

Зауваження до дисертації та дискусійні положення.

Однак, як і при дослідженні будь-якої складної та нової теоретичної проблеми, в зазначеному дисертаційному дослідженні міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям подальшої наукової дискусії та напрямами подальшої розробки даної проблеми.

1. Так, розкриваючи сутність адміністративно-правового механізму організації контролю за якістю вищої освіти в Україні здобувачу варто було виокремити окремий підрозділ, присвячений питанню гарантій здійснення контролю за якістю вищої освіти. Адже гарантії забезпечують ефективність та якість здійснення відповідного контролю.

2. Дискусійним є бачення автором мети здійснення контролю за якістю вищої освіти, якою, на переконання дисертанта, є «забезпечення високого рівня управління вищою освітою та її якості на території всієї держави». На мою думку, мета контролю полягає у тому, щоб забезпечити дотримання вимог правових актів та стандартів у діяльності ЗВО.

3. Визначаючи сутність та зміст самоврядного та громадського контролю за якістю вищої освіти, автору варто було також вказати на правові та організаційні недоліки здійснення останніх. Адже, як свідчить практика, їх існує чимало.

4. На сторінці 314 дисертації автор в якості позитивного зарубіжного досвіду здійснення контролю за якістю вищої освіти вказує те, що у європейських державах особлива увага відводиться участі у міжнародних моніторингових програмах та проектах. З огляду на це, хотілося б уточнити, як саме зазначене впливає на процес здійснення контролю за якістю вищої освіти? Як це можна запровадити в нашій державі?

5. Деякі висновки здобувача носять суто декларативний характер. Так, на сторінці 158 автор вказує, що в роботі «З'ясовано, що предмет контролю за якістю вищої освіти фактично становить той перелік аспектів, на

які спрямовано процес функціонування контролю. Саме за допомогою цього переліку встановлюється обсяг контрольної діяльності необхідної для реалізації всіх поставлених перед нею цілей». Таке бачення предмету контролю, на мою думку, є загальноприйнятим.

Разом із тим, зазначені зауваження носять дискусійних характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної В.О. Невядовським дисертаційної роботи та не знижують її достатній науково-теоретичний рівень й практичну значущість.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані: у науково-дослідній сфері – для подальшої теоретико-методологічної розробки проблемних питань здійснення контролю за якістю вищої освіти в Україні (акт впровадження Кримінологічної асоціації України від 28.04.2021 р.); у правотворчості – під час розробки нових та вдосконалення нормативно-правових актів, в яких закріплюються адміністративно-правові засади здійснення контролю за якістю вищої освіти в Україні (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічної політики і соціальних наук від 29.04.2021 р.); у правозастосовчій діяльності – для покращення практичної діяльності суб'єктів здійснення контролю за якістю вищої освіти в Україні; освітньому процесі – під час підготовки підручників та навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна діяльність», «Судові та правоохоронні органи», вони вже використовуються в ході проведення занять із зазначених дисциплін у Сумському державному університеті. Їх враховано також у навчально-методичних розробках, підготовлених автором (акт впровадження Сумського державного університету від 27.04.2021 р.).

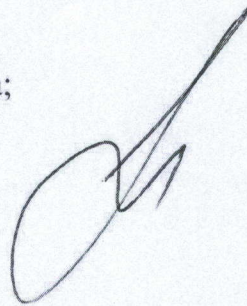
Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення та результати дослідження. Дисертацію й автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Наведене дозволяє зробити **висновок**, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові засади здійснення контролю за якістю вищої

освіти в Україні» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретну наукову проблему, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю й обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Невядовський Владислав Олегович - заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ

начальник кафедри правового забезпечення
Військового інституту
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка;
доктор юридичних наук, професор

Ігор КОРОПАТНИК

Підпис Коропатника І.М. засвідчує

НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ ПЕРСОНАЛУ
ТА СТРОЙОВОГО ВІДДЕЛІННЯ
ІНСТИТУТУ ІМУ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

